<u>रास्तभाव दुकानाद्वारे वितरीत होणाऱ्या शिधावस्तुची किंमत अदा करण्यासाठी इलेक्ट्रॉनिक पध्दतीचा (Cashless) वापर.</u>

महाराष्ट्र शासन
अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभाग
शासन निर्णय क्रमांकः संकीर्ण २०१६/प्र.क्र.२०७/सं.क.

मादाम कामा मार्ग, हुतात्मा राजगुरु चौक,
मंत्रालय, मुंबई-४०० ०३२
दिनांक: ०७ डिसेंबर, २०१६

<u>प्रस्तावना:-</u>

भारतीय अर्थव्यवस्थेला रोखरहित करण्यासाठी डिजिटल पध्दतीने आर्थिक व्यवहार करण्यास प्रोत्साहन दिले जात आहे. सध्याच्या निश्चलनीकरणाच्या निर्णयामुळे अर्थव्यवस्थेला रोखरहित करण्याची एक संधी उपलब्ध झाली आहे.

राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अधिनियम, २०१३ नुसार राज्यात १.४८ कोटी पात्र शिधापत्रिका आहेत. सर्व शिधापत्रिकाधारकांना राज्यातील ५१,३६३ शिधावाटप दुकानांमधून शिधावस्तूंचे वाटप करण्यात येते. सद्यस्थितीत रास्तभाव दुकानांतून अन्नधान्याची खरेदी करताना लाभार्थी रोख रक्कम अदा करतात. लक्ष्य निर्धारीत सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेतील पात्र लाभार्थ्यांना अन्नधान्य वितरीत करण्याकरिता रोखरहित पध्दतीचा वापर सुरु करण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन होती.

शासन निर्णय :-

लक्ष्य निर्धारीत सार्वजनिक वितरण व्यवस्थेमधील लाभार्थ्यांना शिधावाटप दुकानांमध्ये शिधावस्तूंची किंमत अदा करण्यासाठी मोबाईलद्वारे रक्कम हस्तांतरण (USSD-Unstructured Supplementary Service Data) व ई-वॉलेट या सुविधा उपलब्ध करुन देण्याचा निर्णय शासनाने घेतला आहे. त्यासाठीची कार्यपध्दती पुढीलप्रमाणे विहित करण्यात येत आहे.

२. (अ) <u>मोबाईलद्वारे रक्कम हस्तांतरण (* 99# service या सेवेचा वापर.)</u>

i) पूर्वतयारी:

(१) USSD आधारित प्रदानासाठी शिधापत्रिकाधारक/रास्तभाव दुकानदाराचे बँक खाते National Payment Corporation of India (NPCI) संलग्न असलेल्या बँकेमध्ये असणे आवश्यक आहे (सहपत्र १).
(प्रधानमंत्री जनधन योजना तसेच अन्य बचत खात्यांचा वापर या प्रयोजनासाठी करण्यात यावा).

(२) शिधापत्रिका धारकांकडे कार्यरत क्रमांकासह मोबाईल फोन असणे आवश्यक आहे.

(३) रास्तभाव दुकानदारांकडे कार्यरत क्रमांकासह मोबाईल फोन असणे अनिवार्य आहे.

(४) मोबाईल बँकिंगसाठी मोबाईल क्रमांक बँकेकडे नोंदविण्यात यावा.

(५) शिधापत्रिका धारकाकडे-

a) Mobile Money Identification Number (MMID),

b) Mobile PIN (M-PIN),

c) मोबाईल क्रमांक,

d) IFSC Code,

e) बँक खाते क्रमांक किंवा आधार क्रमांकाशी संलग्न बँक खाते क्रमांक.

ii) मोबाईल व्दारे रक्कम अदा करण्याची पध्दत :-

(१) आपल्या मोबाईलवरुन ***99#** डायल करा.

(२) आपल्या बँकेच्या शॉर्टनेममधील पहिली तीन अक्षरे किंवा IFSC मधील पहिली चार अक्षरे नमूद करा.

(३) " Fund Transfer-MMID" हा विकल्प निवडा.

(४) ज्याला रक्कम अदा करावयाची आहे त्याचा मोबाईल क्रमांक आणि MMID नमूद करा.

(५) रक्कम व M-PIN नमूद करा.

(६) स्पेस देऊन बँक खाते क्रमांकांचे शेवटचे चार अंक नमूद करा.

(ब) ई-वॉलेटव्दारे रक्कम **प्रदान करणे (स्मार्ट फोनचा वापर) :-**

i) पूर्वतयारी :-

(१) रास्तभाव दुकानदार व लाभार्थी यांच्याकडे एकाच सेवा पुरवठादार कंपनीचे (ई-वॉलेट) असणे आवश्यक आहे.

(२) शिधापत्रिकाधारक व रास्तभाव दुकानदार यांच्याकडे मोबाईल फोन मोबाईल क्रमांकासह असणे अनिवार्य आहे.

ii) ई-वॉलेटद्वारे रक्क़म अदा करण्याची पध्दत:-

(१) मोबाईलमध्ये पेमेंट बँक किंवा अन्य कंपनी यांचे ई- वॉलेट ॲप डाऊनलोड करावे.

(२) मोबाईल क्रमांक नमूद करुन रजिस्ट्रेशन करावे.

(३) आपले डेबीट कार्ड/ क्रेडीट कार्ड/ नेट बँकीग ई-वॉलेटशी जोडावे.

३. उपरोक्त पध्दतीद्वारे शिधावस्तूंची किंमत प्राप्त झाल्यानंतर शिधावाटप दुकानदारांनी प्रचलित पध्दतीने विक्रीपावती शिधापत्रिकाधारकांना द्यावी.

४. शासन असेही आदेश देत आहे की,

(अ) नियंत्रक शिधावाटप व संचालक नागरी पुरवठा, मुंबई/ जिल्हा पुरवठा/अन्नधान्य वितरण अधिकारी यांनी रास्तभाव दुकानदाराकडून इलेक्ट्रॉनिक पध्दतीने शिधावस्तुची रक्कम स्विकारण्यासाठी योग्य ती कार्यवाही करावी. तसेच या कार्यपध्दतीला पुरेशी प्रसिध्दी देण्यात यावी.

(आ) रास्तभाव दुकानात दर्शनी ठिकाणी इलेक्ट्रॉनिक पध्दतीने शिधावस्तुची रक्कम स्विकारण्याची सुविधा उपलब्ध आहे, असा तपशील असलेला फलक प्रदर्शित करावा.

(इ) रास्तभाव दुकानदारास या कार्यपध्दतीची माहिती होण्यासाठी तालुकानिहाय प्रशिक्षण सत्रांचे आयोजन करण्यात यावे.

(ई) या प्रशिक्षण सत्रांसाठीचे प्रशिक्षण साहित्य स्वतंत्रपणे पाठविण्यात येत आहे.

(उ) अन्नदिन व अन्न सप्ताहाच्या काळात शिधापत्रिकाधारकांना या कार्यपध्दतीची तपशीलवार माहिती देण्यात यावी, त्यांचे प्रबोधन करण्यात यावे, प्रात्यक्षिके दाखविण्यात यावीत.

(ऊ) नियंत्रक शिधावाटप व संचालक नागरी पुरवठा, मुंबई/ जिल्हा पुरवठा/अन्नधान्य वितरण अधिकारी यांनी सदरच्या कार्यपध्दतीच्या अंमलबजावणीचा नियमित आढावा घ्यावा, आवश्यकतेनुसार अधिकची प्रशिक्षण सत्रे आयोजीत करावीत.

(ऋ) नियंत्रक शिधावाटप व संचालक नागरी पुरवठा, मुंबई/ उपआयुक्त (पुरवठा) यांनी त्यांच्या अधिनस्त कार्यालयांकडून सदर कार्यपध्दतीच्या अंमलबजावणीचा पाक्षिक आढावा घ्यावा व त्याचा अहवाल शासनास सादर करावा.

५. रास्तभाव दुकानातील शिधावस्तुची विक्री PoS (Point of Sale Device) व्दारे करण्याची तयारी प्रगतीपथावर आहे. ही सुविधा नजीकच्या काळात राज्यातील सर्व रास्तभाव दुकानात उपलब्ध करुन देण्यात येत आहे. तरी रास्तभाव दुकानदार/शिधापत्रिकाधारक यांनी आधार क्रमांक बँक खात्याशी संलग्न करण्याची कार्यवाही पूर्ण करावी. तसेच त्या आधार संलग्न बँक खाते क्रमांकाची नोंद e-PDS डाटाबेसमध्ये करुन घ्यावी.

६. सदर शासन निर्णय महाराष्ट्र शासनाच्या www.maharashtra.gov.in या संकेतस्थळावर उपलब्ध करण्यात आला असून त्याचा संकेताक २०१६१२०७१६३१२१९९०६ असा आहे. हा आदेश डिजीटल स्वाक्षरीने साक्षांकित करुन काढण्यात येत आहे.

महाराष्ट्राचे राज्यपाल यांच्या आदेशानुसार व नावाने.

Mahesh Dinkar Pathak

Digitally signed by Mahesh Dinkar Pathak
DN: c=IN, o=All India Service, ou=Secretary, postalCode=400032, st=Maharashtra, cn=Mahesh Dinkar Pathak
Date: 2016.12.07 18:09:25 +05'30'

(महेश पाठक)

प्रधान सचिव, महाराष्ट्र शासन

प्रत,

(१) मा.मुख्यमंत्री यांचे प्रधान सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२,

(२) मा.मंत्री (अ.ना.पु व ग्रा.स.) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२,

(३) सर्व जिल्हयांचे मा.पालकमंत्री यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२,

(४) मा.राज्यमंत्री (अ.ना.पु व ग्रा.स.) यांचे खाजगी सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२,

(५) मा.मुख्य सचिव, महाराष्ट्र शासन, मंत्रालय, मुंबई-३२,

(६) सर्व जिल्हयांचे पालक सचिव, मंत्रालय, मुंबई-३२,

(७) सर्व विभागीय आयुक्त

(८) सर्व जिल्हाधिकारी.

(९) सर्व उप आयुक्त (पुरवठा)

(१०) पुरवठा आयुक्त, मुंबई.

(११) नियंत्रक शिधावाटप व संचालक नागरी पुरवठा, मुंबई-२०

(१२) सर्व जिल्हा पुरवठा अधिकारी/अन्नधान्य वितरण अधिकारी

(१३) अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागातील सर्व सह सचिव/उप सचिव/अवर सचिव

(१४) अन्न, नागरी पुरवठा व ग्राहक संरक्षण विभागातील सर्व कार्यासने

(१५) निवड नस्ती (संगणक कक्ष).

सहपत्र-१

S. No.	Bank Name	Category	First 4 Letters of IFSC	Short Code	Multimodal Code
1	Abhyudaya Co-op Bank	Co-op	ABHY	ACB	*99*87#
2	Allahabad Bank	Public	ALLA	ALB	*99*54#
3	Andhra Bank	Public	ANDB	ANB	*99*59#
4	Apna Sahakari Bank	Co-op	ASBL	APN	*99*85#
5	Axis Bank	Private	UTIB	AXB	*99*45#
6	Bank of Baroda	Public	BARB	BOB	*99*48#
7	Bank of India	Public	BKID	BOI	*99*47#
8	Bank of Maharashtra	Public	MAHB	BOM	*99*61#
9	Bhartiya Mahila Bank	Public	BMBL	BMB	*99*86#
10	Canara Bank	Public	CNRB	CNB	*99*46#
11	Central Bank of India	Public	CBIN	CBI	*99*51#
12	Corporation Bank	Public	CORP	CRB	*99*57#
13	DCB Bank	Private	DCBL	DCB	*99*65#
14	Dena Bank	Public	BKDN	DNB	*99*78#
15	Federal Bank	Private	FDRL	FBL	*99*72#
16	Gujarat State Co-op Bank	Co-op	GSCB	GSC	*99*90#
17	Hasti Co-op Bank	Co-op	HCBL	HCB	*99*89#
18	HDFC Bank	Private	HDFC	HDF	*99*43#
19	ICICI Bank	Private	ICICI	ICI	*99*44#
20	IDBI Bank	Public	IBKL	IDB	*99*49#
21	Indian Bank	Public	IDIB	INB	*99*58#
22	Indian Overseas Bank	Public	IOBA	IOB	*99*52#
23	IndusInd Bank	Private	INDB	IIB	*99*69#
24	ING Vysya Bank	Private	VYSA	ING	NA
25	Janata Sahakari Bank	Co-op	JSBP	JSB	*99*81#
26	Karnataka Bank	Private	KARB	KTB	*99*76#
27	Karur Vysya Bank	Private	KVBL	KVB	*99*75#
28	Kotak Mahindra Bank	Private	KKBK	KMB	*99*68#
29	Mehsana Urban Co-op Bank	Co-op	MSNU	MUC	*99*82#
30	Nainital Bank	Co-op	NTBL	NTB	*99*80#
31	NKGSB Co-op Bank	Co-op	NKGS	NGB	*99*83#
32	Oriental Bank of Commerce	Public	ORBC	OBC	*99*53#
33	Punjab & Maharashtra Co-op Bank	Co-op	PMCB	PMC	*99*88#
34	Punjab & Sind Bank	Public	PSIB	PSB	*99*71#
35	Punjab National Bank	Public	PUNB	PNB	*99*42#
36	RBL Bank	Private	RATN	RBI	*99*79#
37	Saraswat Bank	Co-op	SRCB	SRC	*99*84#
38	State Bank of Bikaner & Jaipur	Public	SBBJ	SBJ	*99*70#
39	State Bank of Hyderabad	Public	SBHY	SBH	*99*60#
40	State Bank of India	Public	SBIN	SBI	*99*41#
41	State Bank of Mysore	Public	SBMY	SBM	*99*73#
42	State Bank of Patiala	Public	STBP	SBP	*99*62#
43	State Bank of Travancore	Public	SBTR	SBT	*99*67#
44	Syndicate Bank	Public	SYNB	SYB	*99*55#
45	Tamilnad Mercantile Bank	Private	TMBL	TMB	*99*77#
46	The South Indian Bank	Private	SIBL	SIB	*99*74#
47	UCO Bank	Public	UCBA	UCO	*99*56#
48	Union Bank of India	Public	UBIN	UOB	*99*50#
49	United Bank of India	Public	UTBI	UBI	*99*63#
50	Vijaya Bank	Public	VIJB	VJB	*99*64#
51	Yes Bank	Private	YESB	YBL	*99*66#